

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-160>

УДК 338.242.2

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

THE IMPACT OF FOREIGN INVESTMENTS ON ENSURING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES TERRITORIAL COMMUNITIES

Благу́н Іван Іванович

доктор економічних наук, професор,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5178-6002>

Сас Людмила Степанівна

доктор економічних наук, професор,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2053-0394>

Blahun Ivan, Sas Liudmyla

Vasyl Stefanyk Carpathian National University

У статті досліджено роль зовнішніх інвестицій у забезпеченні сталого розвитку територіальних громад. Проаналізовано визначення основних напрямків впливу зовнішніх інвестицій на підприємства та територіальні громади та забезпечення сталого розвитку підприємств територіальних громад через підвищення напрямків інвестиційної політики підприємств. Метою дослідження є дослідження впливу зовнішніх інвестицій на забезпечення сталого розвитку підприємств та територіальних громад і визначення основних напрямків підвищення ефективності інвестиційної політики. У роботі використано такі наукові методи дослідження, а саме аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння та узагальнення. Визначено переваги та ризики залучення зовнішнього капіталу, а також запропоновано напрями підвищення ефективності інвестиційної політики на місцевому рівні. Проаналізовано основні форми та джерела зовнішніх інвестицій, їх вплив на фінансову стійкість підприємств і соціально-економічний розвиток громад. Результатом дослідження є виявлення основних ризиків інвестиційної залежності та окреслено напрями формування збалансованої інвестиційної політики на засадах сталого розвитку підприємств територіальних громад.

Ключові слова: зовнішні інвестиції, сталий розвиток, підприємства, територіальні громади, економічне зростання, інвестиційна політика.

The article examines the impact of external investments on ensuring the sustainable development of enterprises of territorial communities in the context of economic instability, structural transformations, and post-crisis recovery. Under conditions of limited domestic financial resources and increasing competition for capital, external investment flows become an important factor in strengthening the financial stability of enterprises, modernizing production processes, and enhancing the economic potential of territorial communities. The purpose of the research is to analyze the influence of external investments on the sustainable development of enterprises of territorial communities and to determine the main directions for improving the effectiveness of investment policy. The study applies general scientific and special research methods, including analysis and synthesis to systematize theoretical approaches, induction and deduction to formulate general conclusions, as well as comparison and generalization to assess the effects of external capital inflows. The research identifies the main directions of influence of external investments on enterprises of territorial communities, including technological modernization, diversification of financial resources, innovation development, improvement of management practices, and expansion of access to external markets. External investments also contribute to strengthening the economic capacity of territorial communities through job creation, development of local entrepreneurship, infrastructure improvement, and growth of local budget revenues. At the same time, potential risks associated with excessive dependence on foreign capital, profit repatriation, and displacement of local businesses are highlighted. Therefore, the effectiveness of attracting external investments

largely depends on transparent governance mechanisms and the integration of investment strategies into long-term development programs of enterprises and territorial communities.

Keywords: foreign investment, sustainable development, enterprises, local communities, economic growth, investment policy.

Постановка проблеми. В сучасних ринкових умовах формування капіталу підприємств є надзвичайно актуальною проблематикою. Це зумовлено постійними дисбалансами в економіці такими як пандемія війни фінансові кризи. Посилення конкуренції на ринках за капітал призводить до того, що підприємства шукають шляхи і перебувають у постійному пошуку каналів залучення як внутрішніх так і зовнішніх інвестицій. Враховуючи стан економіки країни яка перебуває у війни так само, як підприємства так і територіальні громади стикаються з браком коштів в умовах сталого розвитку. Коли ресурси стають ще більш обмеженими через втрату територій та припинення торгівлі, як з країною агресором так і іншими країнами, які раніше постачали ресурси для підприємств. Для територіальних громад залучення зовнішнього капіталу означає створення нових робочих місць, розширення податкової бази, розвиток соціальної та виробничої інфраструктури, а також посилення інституційної спроможності місцевого самоврядування [1].

Отже, проблема полягає у визначенні характеру, напрямів та механізмів впливу зовнішніх інвестицій на забезпечення сталого розвитку підприємств і територіальних громад, а також у розробленні підходів до формування ефективної інвестиційної політики, що поєднує економічну результативність із соціальною та екологічною відповідальністю. Комплексне дослідження цієї проблематики дозволить обґрунтувати теоретичні засади та практичні рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємств і громад та забезпечення їх довгострокової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналізуючи праці, присвячені проблематиці впливу зовнішніх інвестицій на забезпечення сталого розвитку підприємств і територіальних громад, варто акцентувати увагу на дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців.

Потопник Б. П. акцентував увагу на дослідженні впливу довгострокових наслідків війни на фінансову стабільність підприємств [1]. Питаннями, пов'язаними із залученням іноземних інвестицій як інструменту

забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни, займалися такі вчені, як Карінцева О. І., Дегтярьова І. Б., Харченко М. О. та інші [2]. Метелиця В. М. провів дослідження щодо звітності про сталий розвиток як інструменту залучення інвестицій на «зелену» реконструкцію агробізнесу України [3].

Окрім вітчизняних науковців, варто звернути увагу на дослідження Ш. Чжан, С. Тан, Ї. Ху та С. Фань, об'єктом яких були прямі іноземні інвестиції та сталий ріст продуктивності підприємств [6]. Не менш важливими є питання екологічного регулювання, прямих іноземних інвестицій та загальної продуктивності факторів виробництва. Емпіричне дослідження на основі панельних даних по містах Китаю провели Лей Чень, Лей Чень, Ліцзюнь Ху, Фан Хе та Хеці Чжан [7].

Питання, пов'язані з прямими іноземними інвестиціями та корпоративною соціальною відповідальністю, у своїх працях висвітлювали Джозеф Рі Де Н'аді, Чарльз Аджасі, Річард Кофі Акото [8].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексне дослідження впливу зовнішніх інвестицій на забезпечення сталого розвитку підприємств і територіальних громад в умовах воєнних та післякризових трансформацій економіки, а також обґрунтування теоретичних і практичних підходів до формування ефективної інвестиційної політики, що поєднує економічну результативність із соціальною відповідальністю та екологічною збалансованістю.

Досягнення поставленої мети передбачає аналіз сутності та ролі зовнішніх інвестицій у системі розвитку підприємств і громад, систематизацію основних напрямів їх впливу на виробничо-економічну, фінансову, інноваційну та управлінську діяльність суб'єктів господарювання, а також оцінювання впливу інвестиційних потоків на економічну, соціальну, інфраструктурну й інституційну складові сталого розвитку територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стан нестабільності економіки призводить до невизначеності напрямку руху підприємств в Україні і у світі. Це пов'язано як із зовнішніми, так і з внутрішніми чинниками.

Зростання цін на золото, девальвація національних валют, пандемії, війни, природні катаклізми призводять до того, що уряди та підприємства постійно перебувають у стані трансформації, щоб мінімізувати ризики від цих явищ [4].

Одним із основних питань сьогодення є сталий розвиток. В умовах нестабільності все більшої актуальності набуває залучення підприємствами інвестиційних ресурсів та дослідження їх впливу на відповідність цілям сталого розвитку.

Водночас вплив зовнішніх інвестицій на сталий розвиток не є однозначно позитивним і потребує комплексного аналізу. Без належних механізмів регулювання та стратегічного планування інвестиційні потоки можуть призводити до посилення міжрегіональної диференціації, залежності від зовнішніх джерел фінансування, витіснення локального бізнесу або формування екологічних ризиків. Таким чином, проблема полягає не лише у збільшенні обсягів залучених інвестицій, а й у забезпеченні їх якісної структури, цільової спрямованості та відповідності принципам сталого розвитку.

Особливої ваги набуває питання узгодження інтересів підприємств, інвесторів та територіальних громад у контексті досягнення економічної, соціальної та екологічної збалансованості. Сталий розвиток передбачає гармонізацію економічного зростання із соціальною відповідальністю та збереженням довкілля, що потребує інтеграції інвестиційної політики у стратегічні документи розвитку підприємств і громад. У цьому контексті зовнішні інвестиції повинні розглядатися як інструмент довгострокової трансформації, а не лише як короткострокове джерело фінансової підтримки [2].

Актуальність дослідження зумовлена також необхідністю відновлення економіки та інфраструктури в умовах післякризових і воєнних викликів, коли територіальні громади потребують масштабних інвестицій для реконструкції, модернізації та впровадження інноваційних підходів до управління розвитком. Підприємства, у свою чергу, стикаються з потребою адаптації до нових ринкових умов, цифровізації бізнес-процесів та підвищення конкурентоспроможності на глобальному рівні. У таблиці 1 відображено вплив залучення зовнішніх інвестицій на сталий розвиток підприємств.

У таблиці 1 відображено напрями впливу та їх характеристики при залученні підприємствами зовнішніх інвестицій. Основними напрямками впливу є виробничо-економічний, фінансовий, інноваційний, управлінський та ринковий. Так, за виробничо-економічного впливу виникає потреба модернізувати виробничі потужності, що призведе до підвищення ефективності використання ресурсів на підприємстві. Ринковий вплив надає можливість розширити доступ до міжнародних ринків та інтегруватися у глобальні ланцюги вартості [5].

Окрім того, варто також розглянути вплив зовнішніх інвестицій на конкурентоспроможність підприємств (таблиця 2). У таблиці проаналізовано потенційні ефекти та можливі ризики для підприємств. До потенційних ефектів належать підвищення продуктивності праці, поліпшення якості продукції, доступ до сучасних технологій і зростання експортного потенціалу.

При аналізі потенційних ризиків варто акцентувати увагу на таких: залежність від іноземного капіталу, обмеження автономності управлінських рішень, репатріація прибутків, витіснення локальних виробників [6].

Таблиця 1

Вплив залучення зовнішніх інвестицій на сталий розвиток підприємств

Напрямок впливу	Характеристика впливу
Виробничо-економічний	Модернізація виробничих потужностей, зростання ефективності використання ресурсів
Фінансовий	Диверсифікація джерел фінансування, покращення фінансової стійкості підприємств
Інноваційний	Трансфер технологій, впровадження інноваційних рішень та управлінських практик
Управлінський	Поширення стандартів корпоративного управління та стратегічного планування
Ринковий	Розширення доступу до міжнародних ринків та інтеграція у глобальні ланцюги вартості

Джерело: сформовано на основі [1; 2]

Таблиця 2

Вплив зовнішніх інвестицій на конкурентоспроможність підприємств

Позитивні ефекти	Потенційні ризики
Підвищення продуктивності праці	Залежність від іноземного капіталу
Поліпшення якості продукції	Обмеження автономності управлінських рішень
Доступ до сучасних технологій	Репатріація прибутків
Зростання експортного потенціалу	Витіснення локальних виробників

Джерело: сформовано на основі [1; 2; 3]

В умовах сьогодення одним із основних ризиків для підприємств України є залежність від іноземного капіталу. Така ситуація склалася внаслідок повномасштабної війни росії проти України. Країни-інвестори перебувають у стані невизначеності та постійної трансформації залежно від зовнішніх чинників.

Наступним параметром, на якому варто акцентувати увагу, є вплив зовнішніх інвестицій на сталий розвиток територіальних громад (таблиця 3).

У таблиці 3 відображено складові сталого розвитку, такі як: економічна, соціальна, інфраструктурна, інституційна, просторова, а також результати впливу на ці складові. Для соціальної складової результатом стане створення робочих місць і підвищення рівня зайнятості населення. Для економічної – зростання доходів місцевих бюджетів та активіза-

ція підприємницької діяльності. Варто також акцентувати увагу на соціально-економічних та екологічних наслідках залучення зовнішніх інвестицій (таблиця 4).

З таблиці 4 видно, що аналіз соціально-економічних та екологічних наслідків залучення зовнішніх інвестицій включає такі фактори, як аспект, позитивний вплив та потенційні виклики.

Соціальний вплив, з одного боку, призводить до розвитку людського капіталу, але при цьому відбувається посилення соціальної диференціації. Економічний аспект сприяє прискоренню економічного зростання, але водночас створює залежність від зовнішніх ринків [7].

Оскільки всі аспекти мають як позитивні фактори, так і певні виклики, підприємства повинні розробити чіткий механізм залучення

Таблиця 3

Вплив зовнішніх інвестицій на сталий розвиток територіальних громад

Складові сталого розвитку	Основні результати
Економічна	Зростання доходів місцевих бюджетів, активізація підприємницької діяльності
Соціальна	Створення робочих місць, підвищення рівня зайнятості населення
Інфраструктурна	Розвиток транспортної, комунальної та соціальної інфраструктури
Інституційна	Посилення спроможності органів місцевого самоврядування
Просторова	Підвищення інвестиційної привабливості територій

Джерело: сформовано на основі [2; 3; 4]

Таблиця 4

Соціально-економічні та екологічні наслідки залучення зовнішніх інвестицій

Аспект	Позитивний вплив	Потенційні виклики
Соціальний	Розвиток людського капіталу	Посилення соціальної диференціації
Економічний	Прискорення економічного зростання	Залежність від зовнішніх ринків
Екологічний	Запровадження екологічно орієнтованих технологій	Підвищення екологічного навантаження
Інституційний	Гармонізація стандартів управління	Обмеження ролі локального бізнесу

Джерело: сформовано на основі [4; 5]

зовнішніх інвестицій. Механізм залучення зовнішніх інвестицій підприємствами територіальних громад відображено на рисунку 1.

Даний механізм є вагомим фактором при залученні підприємствами територіальної громади інвестицій ззовні. Його основні параметри охоплюють такі блоки: урядова політика та підтримуючі екосистеми, спеціальні економічні зони, фінансові та інвестиційні механізми, інвестиції діаспори [10].

В умовах війни важливий не лише швидкий пошук інвестицій підприємствами територіальних громад, а й оцінка їх впливу на зовнішні та внутрішні системи, які оточують підприємство, зокрема на сталий розвиток.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що зовнішні інвестиції виступають важливим чинником забезпечення сталого розвитку підприємств і територіальних громад, особливо в умовах обмеженості внутрішніх фінансових ресурсів та воєнно-економічних викликів. Залучення зовнішнього капіталу сприяє модернізації виробництва, підвищенню продуктивності праці, впровадженню інноваційних технологій, розширенню доступу до міжнародних ринків та інтеграції у глобальні ланцюги створення вартості.

Доведено, що для територіальних громад зовнішні інвестиції є інструментом активізації економічної діяльності, зростання доходів місцевих бюджетів, розвитку інфраструктури та підвищення зайнятості населення. Водночас їх вплив не є однозначно позитивним. Серед ключових ризиків виокремлено залежність від іноземного капіталу, репатріацію прибутків, можливе витіснення локального бізнесу, посилення соціальної диференціації та екологічні загрози.

Обґрунтовано, що ефективність впливу зовнішніх інвестицій на сталий розвиток значною мірою залежить від якості інституційного середовища, наявності стратегічного планування, прозорих механізмів регулювання та інтеграції інвестиційної політики у програми розвитку підприємств і територіальних громад. Ключовим завданням є забезпечення не лише кількісного зростання інвестиційних потоків, а й їх якісної структури, спрямованої на інноваційність, екологічну безпеку та соціальну відповідальність.

Запропоновано формувати збалансовану інвестиційну політику на принципах партнерства між бізнесом, органами місцевого самоврядування та інвесторами, із застосуванням механізмів стратегічного управління, дивер-

Рис. 1. Механізм залучення зовнішніх інвестицій підприємствами територіальних громад

Джерело: сформовано автором на основі [8; 9; 10]

сифікації джерел фінансування та розвитку локального підприємницького потенціалу.

Таким чином, зовнішні інвестиції мають розглядатися як інструмент довгострокової

трансформації та підвищення стійкості підприємств і територіальних громад, за умови їх стратегічного, соціально відповідального та екологічно орієнтованого використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Потопник Б. П. Особливості залучення іноземних інвестицій підприємствами у повоєнний період. *Регіональна економіка*. 2024. № 4. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-11> (дата звернення: 13.02.2026).
2. Карінцева О. І., Дегтярьова І. Б., Харченко М. О., Долгошеєва О. І., Кіріл'єва А. В. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. *Вісник СумДУ*. Серія «Економіка». 2020. № 3. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2020.3-22> (дата звернення: 13.02.2026).
3. Метелиця В. М. Звітність про сталий розвиток як інструмент для залучення інвестицій на зелену реконструкцію агробізнесу України. *Український економічний часопис*. 2023. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-3-13> (дата звернення: 13.02.2026).
4. Романюта Е. Е., Качан І. А., Кравчук Д. В. Вплив прямих іноземних інвестицій на сталий розвиток. *Економіка та суспільство*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13326301> (дата звернення: 13.02.2026).
5. Шпак Н. О., Кісь М. Я., Білоус Ю. Б. Аналіз критеріїв привабливості країн для інвестування. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 3 (03). DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-3-13> (дата звернення: 13.02.2026).
6. Zhang S. Foreign Direct Investment and the Sustainable Growth of Enterprise Productivity: Evidence from Chinese High-Tech Enterprises. *Sustainability*. 2025. Vol. 17, No. 23. DOI: <https://doi.org/10.3390/su172310756> (дата звернення: 13.02.2026).
7. Chen L. Environmental Regulation, Foreign Direct Investment, and Green Total Factor Productivity. *Sustainability*. 2024. Vol. 16, No. 13. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16135620> (дата звернення: 13.02.2026).
8. Liu M. Foreign direct investments: The role of corporate social responsibility. *Journal of Multinational Financial Management*. 2021. Vol. 59. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.mulfin.2020.100646> (дата звернення: 13.02.2026).
9. Nyeadi J. D., Adjasi C., Akoto R. K. Foreign direct investment and corporate social responsibility: Evidence from South African listed firms. *Transnational Corporations Review*. 2021. Vol. 13, No. 3. DOI: <https://doi.org/10.1080/19186444.2021.1933352> (дата звернення: 13.02.2026).
10. Simelyte A., et al. The Impact of Foreign Direct Investment from the Nordic Countries on the Structure of Lithuania's Economy. *Marketing and Management of Innovations*. 2023. Vol. 14, No. 4. URL: <https://mmi.sumdu.edu.ua/volume-14-issue-4/article-8/> (дата звернення: 13.02.2026).

REFERENCES:

1. Potopnyk B. P. (2024) Osoblyvosti zaluchennia inozemnykh investytsii pidpriemstvamy u povoiennyi period [Features of attracting foreign investment by enterprises in the post-war period]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, no. 4. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-11> (accessed February 13, 2026).
2. Karintseva O. I., Dehtyarova I. B., Kharchenko M. O., Dolhosheeva O. I., Kirilieva A. V. (2020) Zaluchennia inozemnykh investytsii yak instrument zabezpechennia konkurentospromozhnosti ta staloho rozvytku krainy [Attracting foreign investment as a tool for ensuring competitiveness and sustainable development of the country]. *Visnyk SumDU. Seriiia «Ekononika» – Bulletin of Sumy State University. Economics Series*, no. 3. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2020.3-22> (accessed February 13, 2026).
3. Metelytsia V. M. (2023) Zvitnist pro stalyy rozvytok yak instrument dlia zaluchennia investytsii na zelenu rekonstruktsiiu ahrobiznesu Ukrainy [Sustainability reporting as a tool for attracting investment in the green reconstruction of agribusiness in Ukraine]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, no. 3. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-3-1> (accessed February 13, 2026).
4. Romaniuta E. E., Kachan I. A., Kravchuk D. V. (2024) Vplyv priamykh inozemnykh investytsii na stalyy rozvytok [The impact of foreign direct investment on sustainable development]. *Ekononika ta suspilstvo – Economy and Society*. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13326301> (accessed February 13, 2026).
5. Shpak N. O., Kis M. Ya., Bilous Yu. B. (2023) Analiz kryteriiv pryvabyvosti krain dlia investuvannia [Analysis of country attractiveness criteria for investment]. *Transformatsiina ekonomika – Transformational Economy*, no. 3(03). DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-3-13> (accessed February 13, 2026).

6. Zhang S. (2025) Foreign Direct Investment and the Sustainable Growth of Enterprise Productivity: Evidence from Chinese High-Tech Enterprises. *Sustainability*, vol. 17(23). DOI: <https://doi.org/10.3390/su172310756> (accessed February 13, 2026).
7. Chen L. (2024) Environmental Regulation, Foreign Direct Investment, and Green Total Factor Productivity. *Sustainability*, vol. 16(13). DOI: <https://doi.org/10.3390/su1613562> (accessed February 13, 2026).
8. Liu M. (2021) Foreign direct investments: The role of corporate social responsibility. *Journal of Multinational Financial Management*, vol. 59. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.mulfin.2020.100646> (accessed February 13, 2026).
9. Nyeadi J. D., Adjasi C., Akoto R. K. (2021) Foreign direct investment and corporate social responsibility: Evidence from South African listed firms. *Transnational Corporations Review*, vol. 13(3). DOI: <https://doi.org/10.1080/19186444.2021.1933352> (accessed February 13, 2026).
10. Simelyte A., et al. (2023) The Impact of Foreign Direct Investment from the Nordic Countries on the Structure of Lithuania's Economy. *Marketing and Management of Innovations*, vol. 14(4). URL: <https://mmi.sumdu.edu.ua/volume-14-issue-4/article-8> (accessed February 13, 2026).

Дата надходження статті: 01.02.2026

Дата прийняття статті: 19.03.2026

Дата публікації статті: 25.03.2026